

מקורות לשיעור בנושא: שני אהלי מועד?

1. שמות פרק לג.

וידבר יי אל משה לך עלה מזה אתה והעם אשר העלית מארץ מצרים אל הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה. ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את הכנעני האמרי והחתי והפריזי החוי והיבויסי. אל ארץ זבת חלב ודבש כי לא אעלה בקרבך כי עם קשה ערף אתה פן אכלך בדרך. וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שתו איש עדין עליו. ויאמר יי אל משה אמר אל בני ישראל אתם עם קשה ערף רגע אחד אעלה בקרבך וכליתיך ועתה הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך. ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש יי יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה. והיה בצאת משה אל האהל יקומו כל העם וינצבו איש פתח אהלו והביטו אחרי משה עד באו האהלה. והיה כבא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה. וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו. ודבר יי אל משה פנים אל פנים פאשר ידבר איש אל רעהו ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל.

שאלות דיוק:

- א. מה המשמעות של גזירת "לא אעלה בקרבך" – במובן המעשי?
- ב. על איזה אוהל מדובר בפרשייה זו? האם זהו המשכן?
- ג. מדוע לדעתך הוקם "מחוץ למחנה, הרחק מן המחנה"?

2. לג יב-יז

ויאמר משה אל יי ראה אתה אמר אלי העל את העם הזה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי ואתה אמרת ידעתך בשם וגם מצאת חן בעיני. ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך ודאה כי עמך הגוי הזה. ויאמר לפני יי לכו והנחתי לך. ויאמר אליו אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה. ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלווא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה. ויאמר יי אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם.

שאלת דיוק:

ד. מה המובן המעשי של הדיון אם פני ה' הולכים איתנו אם לא?

3. רמב"ן כאן.

כתב רש"י (להלן בפסוק יא): הדבר הזה היה משה נוהג מיוה"כ עד שהוקם המשכן, לא יותר... ומשהוקם המשכן לא נדבר עמו אלא משם.

וכן דעת רבי אברהם: שהיה כל זה אחר שהוריד את הלוחות השניות, ואין מוקדם ומאוחר בתורה:

ואינו נכון בעיני, כי מזה טעם להזכיר זה בכאן באמצע הפרשה, ודברי רבותינו בכל המדרשים שעשה משה זה בעבור חטא העגל, דרש משה, מנודה לרב מנודה לתלמיד, וכמו שהזכיר רש"י (שם): אני בכעס ואתה בכעס א"כ מי יקרבם. ואם היה הוצאת האהל אחרי יוה"כ, הנה גם הקב"ה גם משה ברצון היו.

אבל הנראה כי ביום דתנו בי"ז בתמוז שרף העגל ודן עובדיו, והי ממחרת אמר להם שיעלה אל ה' לכפר עליהם, ועלה אל ההר ששם הכבוד, וזהו וישב משה אל ה' (לעיל לב לא). והתפלל תפלה קצרה אנה חטא העם הזה, והשם ענה אותו מי אשר חטא לי, ועתה לך נחה את העם, והחל בהם הנגף (פסוקים לג - לה), וצוה לו לך עלה מזה אתה והעם (פסוקים א - ג), והוא הגיד זה לישראל, ויתאבלו ויתנצלו את עדים (פסוקים ד - ו). אז ראה משה כי הדבר ארוך מאד ולא ידע מה יהא בסופו, ולקח האהל ונטה לו חוץ למחנה (פסוק ז): שתהיה שכינה מדברת לו משם, כי איננה שורה בקרב העם, ואם יהיה האהל בקרב המחנה לא יהיה לו הדבור משם. ואמר (שם): והיה כל מבקש ה', טעם, שיהי כל מבקש ה' יוצא אליו. והכתוב ישלים לספר (בפסוקים ח - יא): כל מה שהיה בעוד האהל שם עד שהוקם המשכן, והוא מיוה"כ עד אחד בניסן על דעת רבותינו (שבת פו ב).

שאלות דיוק:

ה. לפי רש"י ואבן עזרא, מתי החל השימוש באוהל מועד החיצוני? מתי לפי רמב"ן?

1. לפי כולם, מתי הסתיים השימוש באהל מועד החיצוני?

4. במדבר יא פסוקים טז-יז, כה-ל.

ויאמר יי אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושטריו ולקחת אתם אל אהל מועד והתיצבו שם עמך. יז וידברתי ודברתי עמך שם ואצלתני מן הרוח אשר עליך ושמתני עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אותה לבדך... ויצא משה וידבר אל העם את דברי יי ויאסף שבעים איש מזקני העם ויעמד אתם סביבת האהל. כה וידר יי בענן וידבר אליו ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים והיה כנوح עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספו. כז וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד ושם השני מידד ונתח עליהם הרוח והמה בפתכים ולא יצאו האהלה ויתנבאו במחנה. כח וירץ הנער ויגד למשה ויאמר אלדד ומידד מתנבאים במחנה. כח וענן יהושע בן נון משרת משה מבחרי ויאמר אנני משה פליאם. כט ויאמר לו משה המקנא אתה לי ומי יתן פל עם יי נביאים פי יתן יי את רוחו עליהם. ל ויאסף משה אל המחנה הוא וזקני ישראל.

שאלות דיוק:

ז. האם ניתן לזהות מן התאור לאיזה אוהל לקח משה את הזקנים?

ח. אתגר: נסה למקם את הפרשייה מבחינת הזמנים (ביחס לחנוכת המשכן)!

5. רש"י שם.

"ויאסף משה" - מפתח אהל מועד, "אל המחנה" - נכנסו איש לאהלו. "ויאסף" - לשון כניסה אל הבית כמו (דברים כב) ואספתו אל תוך ביתך ואב לכולם (תהלים ט) יצבור ולא ידע מי אוספם...

6. במדבר יב ד-י

ויאמר יי פתאם אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד ויצאו שלשתם. וידר יי בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם. ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יי במראה אליו אתודע בחלוס אדבר בו. לא בן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמנת יי יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה. ויחר אף יי בס וילך. והענן סר מעל האהל והנה מרים מצרעת כשליג ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת..

שאלות דיוק:

ט. האם ניתן לזהות מן התאור לאיזה אוהל הוציא ה' את משה, אהרן ומרים?

י. אתגר: נסה למקם את הפרשייה מבחינת הזמנים (ביחס לחנוכת המשכן)!

7. דברים פרשת וילך.

ויאמר יי אל משה הן קרבו ימיך למות קרא את יהושע והתיצבו באהל מועד ואיצוני וילך משה ויהושע ותיצבו באהל מועד. וידר יי באהל בעמוד ענן ויעמד עמוד הענן על פתח האהל.

שאלות דיוק:

יא. האם ניתן לזהות מן התאור לאיזה אוהל קרא ה' למשה וליהושע? (נסה להשוות לתאור במקור 1).

יב. אתגר: נסה למקם את הפרשייה מבחינת הזמנים!

8. ספרי זוטא לבמדבר יח' ד'

...הא למדנו שהן שני אהלות, אהל העבודות ואהל הדברות (כלומר דברות הקב"ה אל משה).

9. בילקוט שמעוני, חלק ארמו תשלז

ויעמד אותם סביבות האוהל' (במדבר יא כד), באוהל הדברות שהוא חוץ מן המחנה. שני אוהלים עשו, אוהל העבודה ואוהל הדברות. וכמידת הפנימי כך היה החיצון. והלויים היו משמשים זה וזה בעגלות, שנאמר ושמרו את משמרת ואת משמרת אוהל מועד לכל עבודת האוהל... שני אוהלים עשו. וכן ארכו שלושים אמה על רוחב עשר כפנימי, שכן אתה מוצא ויאסף שבעים איש מזקני ישראל ויעמד אותם סביבות האוהל', העמידם שלושים בצפון ושלושים בדרום, ועשרה במזרח, ומשה כנגדן במערב. וכל אחד ואחד היה עומד בתוך אמה.